

A Szikláshegyek varázslója

A könyv egy városba kényszerült, a természet szépségét és szabadságát nehezen nélkülöző, a városi ember idegenségét elfogadni nem tudó, szomorú kisfiú vallomásával indul.

„Elkerültünk Kecelről, a nagy iskolaudvarról. Pestújhelyen egy ütött-kopott sárga bérház szűk szobája lett az otthonunk. Sötét, hideg odú. Rabcella volt nekem az a szoba. (...)

Kint az utcán sárga keramitos volt az út. Tele teherkocsival, autóval, kerékpárral. Az emberek köszönés nélkül mentek el egymás mellett. Se egy „dicsértessék”, se egy „adjon Isten”... Mindenki idegen volt mindenkinek. És sehol egy kis zöld fű. Vagy legalább egy darab homokos árokpart!... (...)

És megsirattam Kecelt. A nagy iskolaudvart. A zörgő szekereket. A hosszú, jegegyes utakat. A búzaföldeket. Az akácokat. A tanyákat. A halastavakat. A gulyát. A kondát. A hajnali tülökhangot. És minden kis fűszálat. Minden kis porszemet... (...)

Először arcomon patakzott a könny. De azután befelé gördült és a lelkemet öntözte végig... (...) Végre rámtekintett a Gondviselés és a rideg, sötét odúba is besütött a napsugár. A hang ösvényén jött ez a fény. Kürtszó hozta, amit cserkészek fújtak!

Cserkészek!

Csodálatos hősök voltak ők előttem. Hiszen úgy hallottam: az erdőket, mezőket barangolják minden szabad idejükben! Fürdenek a folyókban! Másszák a hegyeket! Árvalányhaj van a kalapjukon... És napfény a szívükben.”

Így lelkesül föl a tizenkét éves gyermek, Borvendég Deszkáss Sándor, a természethez oly sok szálon kapcsolódó cserkészlet megismerésén. Lázás szívvel keres egy világot, egy életformát, egy gondolkodásmódot, amely Magyarországon már a századelőn sem létezett, s amely iránt attól a pillanattól mély elkötelezettséget érez, hogy egy földrajz órán, először hall az indiánokról. Már akkor úgy tartotta a tudomány, hogy ez az emberfaj hamarosan eltűnik a föld színéről. Azonnal úgy érzi, hozzájuk, közéjük tartozik és felelős a megmaradásukért. Maga sem érti a titokzatos és gyötrő vágyakozást, ami hajtja őt, és végképp misztikussá varázsolja vonzódását szülei aggódalmasan emlegetett, rejtelmes szava, melyet újra meg újra kimondanak, valahányszor indiánokról beszél: Atavizmus!

Az említett földrajz órán nyomban elhatározza, hogy ha felnő, az indiánok között fog élni és megmenti őket a pusztulástól, „feltámasztja” az indián népeket. Templomban is elmegy:

„Letérdeltem és csendes suttogással szóltam az Egek Urához: Édes jó Istenem, ne adj nekem semmi örömet, csak azt engedd meg, hogy ez a tervem sikerülhessen...”

A cserkészlet alapozza meg edzettségét, itt tanul fegyelmezettséget, és kiváló parancsnokuknak köszönhetően azt is megérti, hogy a szabályokra, nem mint az embert gúzsba kötő béklyókra kell tekinteni, hanem mint a közösségek megtartó oszlopaira. Életének különös fordulatait, mintha eleve elrendeltséget mutatnának, és egyre közelebb viszik őt az indiánokhoz. Egy, a budai hegyekben tett kiránduláson, kis híján mély barlangba zuhan, és egy véletlenül arra járó amerikai újságíró, mint kiderül egy sósón indián menti meg. Megismervén a fiú régóta tartó vonzódását és elhatározottságát az indiánok megmentésére, mélyen meghatódik, maga is valami sorsszerűséget lát találkozásukban, és másfél évig minden idejét annak szenteli, hogy valamennyi indián

tudományra megtanítsa a gyermeket. Amikor újságja visszarendeli Amerikába, Isten előtt fiává fogadja az ifjút, és a Fehér Szarvas nevet adja neki: „*Ezt adom emlékébe neked, fiam, mert nemes vad vagy, mint a szarvas, és nem a bőröd, de a lelked fehér... Beszéltem.*”

Később, levélben elküldi neki Amerikából a szabad sosenok törzsének oklevelét, melyben örök időkre tiszteletbeli főnöküké választják Fehér Szarvast.

A fiú orvosnak készül, és tanulmányai mellett, létrehozza a Magyar Indiánok Egyesületét. A tagok, különféle munkák vállalásával keresik meg a pénzt arra, hogy az egész világra kiterjedő levelezésbe kezdjenek az indiánok érdekében, angol, spanyol, francia, portugál és német nyelven. Felhívásuk, melynek jelszava: „*Segítsd az indiánokat, ahol csak lehet!*” – világszerte óriási visszhangra lel, és fölkelti az érdeklődést tevékenységük iránt.

A vágy, hogy tegyen valamit az indiánok megmentéséért, egyre erősödik benne, s furcsa elhivatottsága arra készíti, hogy megszakítva orvosi tanulmányait, elinduljon az indiánok földjére. Szándéka akkor érik cselekedetté, amikor édesapja föltárja neki a nagyapja történetét, és megtudja, hogy ő ugyanilyen szenvedélyes szeretettel szolgálta az indián nép megmaradásának ügyét. Kilenc-Vadlúd-Az-Égen főnök (a nagyapa ezt a nevet kapta az indiánoktól), egy ideig közöttük is élt Amerikában, tervet dolgozott ki „a faj feltámasztására”, de családi kötelezettségei miatt munkáját félbehagyva, haza kellett térnie. A lelke belepusztult ebbe a kényszerbe, s halálos ágyán kinyilvánította akarátát, hogy unokája legyen műve folytatója. Sándor szülei, akik féltek, hogy gyermekük is elmegy majd az indiánok közé, sokáig titkolták a nagyapai „örökséget” és ezért emlegették folyvást aggodalmasan az atavizmust, ami átöröklést, az egyik ősré való visszaütést jelent.

Innen már nincs megállás: temérdek áldozat- és kockázatvállalás, előre nem látható akadályok legyőzése után, különböző indián törzsek segítségével összejárva fél Kanadát is, végül megérkezik Montanába, arra a helyre, ahol nagyapja fölépítette a „*Vörös Faj Abroncsát*”. Álmai szerint ez egy rendkívüli képzést adó iskola, amelybe valamennyi törzs elküldi legjobb fiait, hogy megtanulják összefogást, mint az indián népek és kultúrák megmaradásának alapfeltételét, és a Természetben való élés legfontosabb tudományait, a 24 „próbát”. Akik itt mindent megtanulnak, azokból lesznek később a törzsek vezetői. Az iskola működik, de nem tökéletesen, mert Kilenc Vadlúd nem tudta befejezni alkotását. Távozásakor azonban becsületszavát adta az indiánoknak, hogy egyszer visszatér, és befejezi. A törzsek azóta is (34 éve) várnak, noha tudják, hogy a hatalmas tudása miatt a Sziklás Hegyek Varázslójaként is emlegetett ember – már régen meghalt. Az indiánok azonban tudják, hogy a becsületszó a halottakat is köti.

Amikor Fehér Szarvas megérkezik Montanába, Ülő Sas mohawk törzsfőnök döbbenetben tekint rá: azonnal fölismeri benne Sziklás Hegyek Varázslójának unokáját, aki megjelenésében tökéletesen olyan, mint nagyapja volt egykoron. A „*Vörös Faj Abroncsában*” Fehér Szarvas maga is elvégez néhány „próbát”, és ezalatt csodálatos élményekben van része. Ilyen, a természetben 9 napos egyedülletet követelő „*Bölcény próba*” során szerzett tapasztalata is:

„...*aki a magányt megismeri, az meg is szereti és vágyakozik mindig utána... És az ilyen emberre sohasem tud hatni a tömegek akarata, mert erős bátyja néki mindig a saját, önálló gondolatvilága...*”

Fehér Szarvas minden segítséget megkap az indián törzsektől, és sikeresen befejezi küldetését. Végül feleségül veszi Wap-O-t, a törzsfőnök szépséges leányát, akit már Amerikába érkezése pillanatában megszeretett.

Az indiánok pedig, ünnepélyesen visszaadják Sziklás Hegyek Varázslójának a becsületszavát.

Napjainkban különleges küldetése lehet Fehér Szarvas könyvének. Középszerűség és igénytelenség uralta világunkban a fiatalság végre találkozhat benne a létezés olyan formájával, amely fölemeli, megerősíti a lelket és megnemesíti az életet. A mai gyermekek előtt szinte ismeretlenek azok a játékok, melyekben komolyan próbára tehetik saját képességeiket, testi-lelki erejüket, bátorságukat, fegyelmeztségüket, talpraesettségüket és megmutathatják, hogy képesek önzetlenül alárendelni saját kényelmüket egy magasabb célnak vagy a közösség érdekének – miként a szerző tette kisfiú korában, cserkészként. Ugyancsak bámulatba ejtő a már felnőtt író sok-sok lelki és fizikai erőfeszítése azért, hogy a kitűzött cél elérésére képes, és az indiánok megbecsülésére méltó legyen. A „gyorsan és készen kapni mindent” elv világában, az olvasó rácsodálkozik a szinte tapintható változásra, fejlődésre, amelyet ezek a vállalt megpróbáltatások előidéztek az író személyiségében, s amelynek eredményeként elnyeri az indiánoktól a megtisztelő „főnök” címet. Nem is a fizikai próbák a legnehezebbek ebben a folyamatban, hanem annak a bölcsességnek a megszerzése, amelyet csak a „testvérek vagyunk” fogalom teljes átélése, a természetbe való csendes belesimulás, a szemlélődés, a létezésben való valamennyi élő és élettelen társunk megismerése, megértése és olyan mérvű tiszteletben tartása adhat, amelyet az ember önmagának is kíván.

Az író úgy meséli el saját – igaz – történetét, hogy az olvasó örömmel azonosul vele, és egy pillanatra sem vágyik kivonni magát a főszereplővel történő események hatása alól. A szerzővel együtt kalandozzuk végig a kisfiú kamaszodásának és ifjúvá érésének, a cserkészélet romantikus és romlatlan világának, majd a fiatal felnőtt – már felelősségvállalással teli – tudatos küzdelmének szép és izgalmas fordulatait, és végül hálásak vagyunk, hogy elkísérhettük az írot ezen az úton.

A Szikláshegyek Varázslója csodálatos könyv. Az olvasó – bármilyen életkorú is – megérti Borvendég Deszkáss Sándor olthatatlan vágyát a természetesség, a kölcsönös tiszteletadás és segítségnyújtás, a fegyelmeztség és a föltétlen megbízhatóság kultúrája, az észak-amerikai indián kultúra iránt.

Az olyan közösségekben, amelyekben magától értetődő, hogy még a holtak is állják a szavukat, boldogabb a gyerekkor, méltósággal teli a felnőtt lét, és szebb az öregség. Öröm és tanulság megismerni őket.

NÁDASI KATALIN

Fehér Szarvas: A szikláshegyek varázslója. Bp.: Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, 2005. 256 p., XVII., 10 színes tábla. Hasonmás kiadás.